

Zadruga

List za zadružništvo in razne
narodno-gospodarske razprave.

Last in glasilo „Zadružne Zveze v Celju“.

Urejuje: **Miloš Stibler.**



Uredništvo in upravnništvo je na Schillerjevi cesti št. 3,
I. nadstropje v Celju. Rokopisi se ne vračajo. Naročnina
se naj pošilja »Zadružni Zvezi v Celju«. Ponatisi iz
»Zadruga« so dovoljeni le tedaj, ako se navede vir.

Naročnina celoletno 3 K. — Cene inseratom po dogovoru.

List izhaja 1. in 15. dan v mesecu.

Vabimo na svoj
občni zbor

ki se vrši dne 7. marca 1915 ob 10. uri predpoldne v pisarniških prostorih s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva. — 2. Čitanje revizijskega poročila. — 3. Odobrenje računskega zaključka za leto 1914. — 4. Volitev načelstva. — 5. Volitev nadzorstva. — 6. Prememba pravil. — 7. Slučajnosti.

Glavna hranilnica in posojilnica Slovenskih goric v Št. Lenartu,
registrirana zadruga z neomejeno zavezo.

Radoslav Kopic.

Franjo Breznik.

Vabilo na
VII. redni občni zbor

ki se vrši v nedeljo, dne 14. sušca 1915 ob 3. uri popoldne
v uradnih prostorih, Železniki, h. št. 22.

DNEVNI RED: 1. Poročilo načelnika. — 2. Poročilo nadzorstva. — 3. Odobrenje letnega računa. — 4. Slučajnosti.

Hranilnica in posojilnica v Železnikih,
registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Anton Hafner.

Jos. Globočnik.

Vabilo na
XXI. redni občni zbor

Tolminske hranilnice in posojilnice v Tolminu, registrirane
zadruga z neomejenim jamstvom, kateri se bo vršil v nedeljo,
dne 14. marca 1915 ob 3. uri popoldne v združnem uradu.

DNEVNI RED: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva o poslovanju zadruga v minulem letu. — 2. Odobrenje računa. — 3. Nasveti in slučajnosti. — 4. Volitev načelstva in nadzorstva.

OPOMBA: Ako pri tem občnem zboru ne bi bil zastopan deseti del vplačanih deležev in ne bi bilo navzočih deset združnikov, vrši se čez 4 tedne t. j. dne 11. aprila 1915, ob ravno istem času in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je pa sklepčen pri vsakem številu deležev in združnikov.

Tolminska hranilnica in posojilnica v Tolminu,
registrirana zadruga z neomejenim jamstvom.

Cazafura l. r.,
predsednik.

Zlernfeld l. r.,
knjigovodja.

ZADRUGA

:: :: Glasilo „Zadružne Zveze v Celju“. :: ::

Vabilo k
rednemu občnemu zboru
Zadružne Zveze v Celju,
registrovane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bode vršil

v četrtek, dne 18. marca 1915 ob 10. uri predpoldne
v Zvezini pisarni v Celju, Schillerjeva cesta 3/I.

Dnevni red:

1. Otvoritev občnega zbora in poročilo predsednika.
2. Odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora.
3. Splošno poročilo o delovanju leta 1914.
4. Poročilo o računskem zaključku za leto 1914.
5. Poročilo nadzorstva in odobrenje bilance za leto 1914.
6. Določitev letnih prispevkov.
7. Slučajnosti.

Za občni zbor veljajo te-le določbe: »Vsak zadružnik ima pravico glasovati pri občnem zboru o vseh v § 28 navedenih točkah; vsak delež ima en glas: vendar ne sme imeti noben posamezni udeleženec občnega zbora več, kakor sto glasov. Zadrugo zastopa pri občnem zboru njen načelnik ali kak drug pooblaščenec, ki mora biti član dotične zadruge. Vsak pooblaščenec, bodisi načelnik, bodisi kak drug, se mora legitimirati s tozadevnim, v seji načelstva sklenjenim pravilnim pooblastilom ali pa z dotično deležno listino«.

CELJE, dne 1. marca 1915.

Zadružna Zveza v Celju,
registrovana zadruge z omejeno zavezo.

Dr. Anton Božič,
predsednik.

Anton Mirnik,
član načelstva.

Kmetovalcem Avstrije!

Poljedelski minister je izdal naslednji oklic:

Z velikim trdom, z neumornim sodelovanjem starcev, žen in otrok so pospravili kmetovalci Avstrije žetev preteklega leta, premagavši velike težave so v jeseni obdelali polje. V lepi složnosti se je pomagalo tistim gospodarstvom, ki jim je odvzela vojna gospodarja in najkrepkejše delavske sile.

Po vsiljenem počivanju v zimi prinaša bližajoča se pomlad poljedelstvu običajne naloge; vsakega resno skrbi, je-li mu bo mogoče zmagati te naloge. Žal ne smemo upati, da bo pomladansko solnce ogrevalo mirno Evropo; odgovornost, ki sloni na rediteljih prebivalstva, ukazuje, da računamo z možnostjo, da bo tudi še za prihodnjo žetev preživljanje domovine zavisno od tega, kar bo rodila domača gruda.

Radi tega je letošnje spomladansko delo važnejše, kakor v letih miru. Pripravljenost vojske, zaupanje meščanov je odvisno od pridelka poljedelstva.

Na stotisoče onih, ki so sicer spomladi obdelovali polje, je poklicanih pod orožje in nešteto jih počiva v tuji zemlji. Dvojna, da, večkrat še večja teža sloni na slabejših ramah tistih, ki so ostali doma.

Pred vsem je treba, da ne ostane niti košček zemlje neporabljen. Ledina — ki so jo umni kmetovalci že davno opustili, — mora letos popolnoma izginiti. Vsak košček polja, vsak vrt, vsaka plodovita gozdna goljava se mora porabiti ter naj se da, ako je lastnik ne more sam obdelati, v zakup ali pa prepusti drugemu v obdelanje proti deležu donosa.

Vsade naj se pred vsem take rastline, ki neposredno služijo za človeški živež. Jara pšenica in jara rž, ki ne dajate povsodi zanesljive žetve, zahtevate posebno ugodno zemljo in ugodno podnebje in zgodnjo setev. Kjer ni teh pogojev, naj se predvsem seje ječmen in oves, ki ju je sedaj prištevati krušnim pridelkom.

Posebno je priporočati saditev fižola in graha, ki tudi v slabi zemlji dobro uspevata.

Kjer dopušča podnebje in talne razmere pridelovanje zelenjave tudi na polju, naj se po možnosti nasadi zgodnji krompir in zgodnja zelenjava, da bo na trgu še pred žetvijo zadosti poljskih pridelkov.

Posebno južni deli države naj se lotijo saditve zgodnjega krompirja in zgodnje zelenjave.

Posebno važna je pravilna gojitev hišnih vrtov na deželi; v vrtovih dozori pri pravočasni saditvi in z uporabljanjem priprostitih vrtnarskih sredstev, kakor gnojnih gred za gojitev sadik, z namakanjem i. dr., raznovrstna zelenjava za domačo porabo v veliki množini in preje, kakor drugod.

Spričo velikih tuzemskih zalog sladkorja, je znatna omejitev saditve sladkorne pese gospodarsko opravičena, pa radi nedostajanja dušikovih gnojil, ki utegne pridelek zelo zmanjšati, tudi potrebna. Zemlja, ki postane vsled tega prosta, naj se predvsem porabi za žito in zelenjavo.

Posebno pozornost pa je posvetiti saditvi krompirja, ki daje tudi v slabjši zemlji zanesljiv pridelek.

Štedite semena in uporabljajte pri sejanju po možnosti sejalni stroj. Noben komad tega stroja naj ne počiva v času setve. Priprava naj služi ne samo njenemu lastniku, temveč tudi sosedom. Uvažujte načelo: Dobro obdelaj zemljo, sejaj na redko in krepko pognoj!

Rastlin, ki jih potrebuje živina za krmo, naj se le toliko naseje, oziroma nasadi, kolikor je treba po številu živine. — Strnišča, deteljišča, ki so že izčrpana, naj se preorjejo in po možnosti porabijo za nasad takih sadežev, ki služijo za človeško hrano.

Pa tudi za najnujnejšo potrebo surovin za važna industrijska podjetja naj skrbi poljedelstvo. Kjer so za to pogoji, naj se letos obrača posebno pozornost oljnatim in lanenim rastlinam.

Kjer kaže, saajte tudi jaro ogrščino in jaro repico. — Te rastline se ne rabijo samo za pridelovanje nepogrešljivega olja in jedilne masti, temveč tudi za izdelovanje najvažnejših krmil, n. pr. oljnatih tropin. Ker je dovoz inozemskega olja prekinjen, se bodo vsled večjega popraševanja gotovo dosegle višje cene.

Saajte, kjer razmere dopuščajo, lan in konoplje, da se pokrije potreba vlaknin za tuzemsko industrijo. Z nasetvijo konoplje, ki se bo v istih krajih, kjer je njena kultura še v spominu, zopet hitro oživila, se bo odpomoglo pomanjkanju vreč in preje.

Kmetovalci Avstrije!

Uvažujte nasvete svojih deželnih korporacij in zadrug, ki so poklicane pomagati Vam s syetom in dejanjem, pokorite se radevolje ukazilom žetvenih komisij in občin, ki jim je bila z

Najvišjim pooblastilom poverjena posebna skrb za obdelovanje polja. izpolnajte zvesto svojo častno dolžnost kot reditelji države in gospod Bog bo blagoslovil Vašo setev.

Na Duna ju, dne 14. februarja 1915.

C. kr. poljedelski minister
Zenker s. r.

Ne valite vsega na jedne rame!

Stara je že prislovica, ki pravi, da je nevarno vse na rame jednega jedinega človeka valiti. Zlasti pa je nevarno pri podjetjih in zadrugah valiti vse poslovanje, vso odgovornost in sploh vsako delo na rame jednega posameznika. Res je, da je doslej dostikrat tako šlo: jeden je delal v zadrugi za celo načelstvo, on jedini je dobro poznal stanje zadruge in on je vodil vse poslovanje. Ako se je načelstvu reklo, da ne gre vsega na jedne rame valiti, so prišli izgovori: mož zasluži naše zaupanje, ima veselje do dela, on pozna in zna stvar, on bi bil užaljen, ako bi se kdo hotel vmešavati v njegove posle. Revizorju, ki je načelstvo vzpodbujal, naj kaj v zadrugi dela, se je na ta način skoraj moralo zdeti, da dela komu krivico, da koga sumniči. No in šlo je včasih z jednim jednim tako dolgo, da je prišla zadruga v težkoče. In če se pregleda zadružne polome, jih je največkrat zakrivilo slepo zaupanje v jedno osebo, prepuščanje vseh poslov jednemu posamezniku, kateri se je razvil polagoma v pravega, seveda nezmoživega gospodarja v zadrugi — in če je bilo kaj napačnega, se mu ni bilo treba bati ničesar, ker ni bilo doma nobene kontrole, revizorji pa so bili včasih tudi prezaupljivi ali pa so imeli premalo ostre oči, da bi zanikernosti ali še hujše stvari pravočasno zasledili.

Pa če tudi posameznik kar najvestnejše spolnuje svojo nalogo, vendar pred slučajem usode tudi on ni popolnoma zavarovan. Saj lahko zbolí on ali ima nezgode in nesreče v rodbini tako da je vkljub vsej vestnosti in trudaljubnosti lahko za daljšo dobo zadržan opravljati svoje delo v zadrugi tako, kakor je bila navada in kako zahteva red in pa korist zadružnikov. Ljudje, ki se preveč ukvarjajo s številkami in so prezaposleni, morajo tudi vsako leto vsaj nekaj časa izpreči, da se popravijo. Vsako načelstvo, katero se svoje velike odgovornosti v polni meri zaveda, bo torej vedno.

skrbelo za izvežban naraščaj in za dobro podučene in izvežbane moči v svojem lastnem krogu. Ako jedno kolesce v obratu odpove, se mora mesto njega dati takoj drugo; stati obrat ne sme. Vsak stroj, vsako podjetje mora neprestano teči. Saj to niso nove reči; ampak skušnja nas uči, da se jih še vse premalo upošteva.

Kaj nas je v prvi vrsti napotilo, da govorimo o teh stvareh? Vojska. Vojna je odtrgala na stotisoče mož njih vsakdanjemu poklicu, vojna je vzela tudi marsikateremu vestnemu knjigovodji in načelniku zadruga blagajniške kjuče in pero iz rok ter mu oboje nadomestila z mečem ali puško. In ravno vojna nam dokazuje tudi, kako nevarno je v zadrugah valiti vse na rame jednega jedinega človeka. Koliko je sedaj slučajev, da je odšel iz zadruga jedini mož, ki se je na njeno poslovanje dobro poznal, na vojsko — in celo načelstvo je v največji zadregi, ne ve si pomagati ne na levo ne na desno. Prve mesece po začetku vojne je še za silo šlo; došla pa je doba računskih zaključkov — in tu manjka ravno tisti, ki je to delo sam opravljal.

Istinito, še nobeno leto se ni združnih zvez toliko prosilo za pomoč pri sestavi računskih zaključkov kakor baš letos, ko je skoraj iz vsake pisarne odšel najmanj po jeden uradnik k vojakom. (Naravno je, da tudi naša Zveza ne more vseh želj po sestavi računskih zaključkov dovolj hitro izpolniti, ker tudi njej manjka delavnih sil.) Posamezne zadruga, ki želijo le pregled računskega zaključka, store pač najbolje, ako pošljejo istega eventualno s potrebnimi pripomočki centrali. S tem se prihrani mnogo stroškov in časa. Pa imeli smo tudi slučaje, ko je bil poklican le en član načelstva ali pa blagajnik k vojakom — in zadruga je zahtevala, naj zveza opravi prav vse delo za računski zaključek. Tako nezmožnih ljudi se pač ne voli v združna načelstva, da bi prav nič ne poznali dela v zadrugi; zato bo vzrok valenja vsega dela na zveze iskati drugje, namreč v strahu, da bi se prav ne naredilo, da gre za bogve kako pretirano težavno nalogo. Ampak ravno sedaj je treba vzeti delo v roke in se mu priučiti, tako da v bodoče ne bode več težav in zadreg.

Ako je bilo knjigovodstvo do konca leta pravilno, potem ni niti tako težavno napraviti inventuro in računski zaključek. Začetkoma se je najprimerneje držati vzorcev in prejšnjih let — in povrh tega so na razpolago vse primerne tiskovine. Saj ni mogoče, da bi vsa ta leta načelstvo slepo podpisovalo računske zaključke, ki jih je vedno delal le jeden in isti — ne da bi se bilo najmanj pobrigalo za podrobnosti in za pravilnost. Zatorej

le pogumno na delo — in vse se bo navzlic sedanjim težavnim razmeram lahko in urno izvršilo. Ampak eno si je za bodočnost dobro vtisniti v spomin: nikoli več vsega prepuščati le enemu, temveč vsi morajo delati in se zanimati za vse dogodke v zadrugi.

Fr. Kocbek:

Nekaj o obrestnih številkah.

Nekatere večje posojilnice imajo za posamezne zadružnike odprt tekoči račun, v katerem se računijo obresti po obrestnih številkah. Tudi razne banke, večje posojilnice in Zadruga Zveza dajejo svoje pol- ali celoletne kontne izvlečke z obrestnimi številkami.

Potrebno je torej, da imajo člani načelstva kakor tudi nadzorstva pojmo o obrestnih številkah. Zato morda ne bode odveč, ako o tem tudi v »Zadrugi« poljudno razpravljamo.

Splošno pravilo za računanje obrestnih števil v dobro ali v breme je:

kapital se množi s številom dni in deli s 100,
kar se računsko formulira tako-le:

$$\frac{\text{kapital} \times \text{dnevi}}{100}$$

Pri tem je opozoriti, da je v računskih rubrikah zaznamovana valuta, datum, od katerega naprej se štejejo dnevi. Valuta je torej dan plačila ali vrnitve, s katerim se obrestovanje prične ali prekine. Mesec se računi navadno s 30, leto pa s 360 dnevi.

Vzglede za tekoči račun:

Peter Sušnik v Dobravi.

				V breme	V dobro
1.	15. febr. 1914	dobil v gotovini, val.	15. feb. K	12.800'—	—.— K
2.	17. apr.	» vrnil »	» 17. apr. »	—.—	8000'— »
3.	25. jun.	» dobil »	» 25. jun. »	600'—	—.— »
4.	28. okt.	» vrnil »	» 28. okt. »	—.—	3000'— »

Računanje obrestnih števil je potem sledeče:

Ad. 1. valuta 15. februarja, torej do konca leta 315 dni.

$$\frac{12.800 \times 315}{100} = 40.320 \text{ v breme.}$$

Ad. 2. valuta 17. aprila, torej do konca leta 253 dni.

$$\frac{8.000 \times 253}{100} = 20.240 \text{ v dobro.}$$

Ad. 3. valuta 25. junija, torej do konca leta 185 dni.

$$\frac{600 \times 185}{100} = 1.110 \text{ v breme.}$$

Ad. 4. valuta 28. oktobra, torej do konca leta 62 dni.

$$\frac{3.000 \times 62}{100} = 1.860 \text{ v dobro.}$$

Pripomniti je, ako se pri računanju obrestnih številok dobe decimalni dробci pri desetinkah 5 ali višje, da se potem pomnoži jednica za 1.

Na koncu leta pride računanje obresti, recimo po 6‰.

Iz dotičnih rubrik za obrestne številke imamo po gornjem računu sledeče podatke:

	V breme:	V dobro:
Ad. 1.	40.320	
» 2.		20.240
» 3.	1.110	
» 4.		1.860
skupaj	41.430	22.100
razlika v dobro		19.330
	41.430	41.430

Ostanek obrestnih številok v dobro po 19.330 pride sedaj v pošteve za izračunanje obresti. Pri 6‰ obresti je formula sledeča:

Število obrestnih številok deljeno s 60 ali v našem zgledu:

$$19.330 : 60 = 322.16 \text{ K}$$

Tako izračunane obresti se vpišejo v breme in napravi saldo na novi račun s koncem leta.

Ako vzamemo samo dotični del računa, zgleda isti tako le:

	V breme:	V dobro:
1. 15. februarja 1914 v gotovini	K 12.800'—	K —'—
2. 17. aprila » vrnili	» —'—	» 8.000'—
3. 25. junija » v gotovini	» 600'—	» —'—
4. 25. oktobra » vrnili	» —'—	» 3.000'—
5. 31. decembra » 6‰ obr. od št. 19.330	» 322'16	» —'—
6. Saldo na novi račun	» —'—	» 2.722'16
	skupaj K 13.772'16	K 13.722'16

1. januarja 1915

prenos salda iz leta 1914 K 2.722'16.

Mislím, da se iz tega zgleda lahko izračunijo obrestne številke in obresti za razne slučaje tekočih računov.

Doslej smo se ozirali pri računanju obresti le na obrestno mero 6‰.

Kakor sem že omenil, se računijo obresti, ako se ostanek obrestnih številok (ali v breme ali v dobro) deli z dotičnim številom, ki odgovarja obrestni meri. Na primer:

- | | | |
|---|---|------------------------------|
| 1. $4\frac{0}{100}$ obresti. | $\frac{\text{Obrestno število}}{90}$ | $360 : 4 = 90$ |
| 2. $4\frac{1}{4}\frac{0}{100}$ obresti. | $\frac{\text{Obrestno število}}{84\cdot7}$ | $360 : 4\cdot25 = 84\cdot7$ |
| 3. $4\frac{1}{2}\frac{0}{100}$ obresti. | $\frac{\text{Obrestno število}}{80}$ | $360 : 4\cdot5 = 80$ |
| 4. $4\frac{3}{4}\frac{0}{100}$ obresti. | $\frac{\text{Obrestno število}}{75\cdot79}$ | $360 : 4\cdot75 = 75\cdot79$ |
| 5. $5\frac{0}{100}$ obresti. | $\frac{\text{Obrestno število}}{72}$ | $360 : 5 = 72$ |
| 6. $5\frac{1}{4}\frac{0}{100}$ obresti. | $\frac{\text{Obrestno število}}{68\cdot59}$ | $360 : 5\cdot25 = 68\cdot59$ |
| 7. $5\frac{1}{2}\frac{0}{100}$ obresti. | $\frac{\text{Obrestno število}}{65\cdot45}$ | $360 : 5\cdot5 = 65\cdot45$ |
| 8. $5\frac{3}{4}\frac{0}{100}$ obresti. | $\frac{\text{Obrestno število}}{62\cdot78}$ | $360 : 5\cdot75 = 62\cdot78$ |
| 9. $6\frac{0}{100}$ obresti. | $\frac{\text{Obrestno število}}{60}$ | $360 : 6 = 60$ |

Mislím, da se na podlagi teh podatkov z lahkoto izračunijo obrestne številke in na podlagi istih koncem leta obresti po dotični obrestni meri.

Morda sem s tem ustregel marsikateremu članu načelstva in nadzorstva, da se lahko prepriča tudi o računanju z obrestnimi številkami, ker sem mnenja, da naj bodo vsi informirani o poslovanju zadrúge, zlasti pa člani nadzorstva pri pregledovanju računskega zaključka.

Povsod naj vlada jasnost in razumevanje.

J. L.

Odpisi najemninskega davka.

V smislu postavnih določil se odpiše najemninski davek s pritiklinami, ako vložite nekolekovano prošnjo na okrajno glavarstvo kot davčno oblast, v teh-le slučajih:

1. **Ako je ostalo stanovanje**, od katerega se plačuje najemninski davek, **prazno**, se torej ni moglo oddati in se tudi drugače ni porabilo. Prazno stanovanje se mora najkasneje 14 dni

po odhodu zadnje stranke naznaniti okrajnemu glavarstvu kot davčni oblasti; ako se to tekom 14 dni ne zgodi, se odpiše davek še le od dneva zakasnelega naznanila.

2. Najemninski davek se odpiše, **ako ni bilo mogoče najemnine iztirjati**, kar se pa mora dokazati s potrdilom, da je bila sodnijska izvršba brezuspešna. S takih odpisov pa je izključena najemnina oseb, ki so si s hišnim posestnikom v sorodu ali ki so pri njem nastavljene. Prošnje je treba oddati najkasneje šest mesecev po onem roku, katerega je najemnik moral najemnino plačati. Pač pa je dolžan hišni posestnik okrajnemu glavarstvu kot davčni oblasti najmanj tekom 14 dni naznaniti, ako je dobil dolžno najemnino, zaradi katere je prosil za odpis davka, plačano. Ako bi tega ne storil in bi davčni urad zvedel, da je bila dolžna najemnina poravnana, bi bil hišni posestnik, če je prosil za popust davka, zdatno kaznovan.

3. Odpiše se najemninski davek s pritiklinami, ako služi poslopje za državne urade, bolnišnice, javne šole, dobrodelne namene, seveda brezplačno.

Za čas vojske je pa finančno ministerstvo določila za oprostitev od najemninskega davka precej razširilo in je na korist hišnim posestnikom, da se teh določil prav zdatno poslužijo.

Dokler bo trajala vojska, ne bode mogel hišni posestnik izvesti izvršbe (eksekucije) proti takim osebam, ki so pri vojaki in mu dolgujejo najemnino; za čas vojske bi torej hišni posestnik ne mogel okrajnemu glavarstvu kot davčni oblasti dokazati, da dolžne najemnine ne more dobiti. Vsled tega bi tudi ne mogel prositi za odpis najemninskega davka. Finančno ministerstvo pa je odredilo, da za ta slučaj zadostuje priprosta pismena izjava hišnega gospodarja, da prizadeti stranki najemnino bodisi deloma bodisi popolnoma odpusti in da se mu naj za odpuščeno vsoto najemninski davek odpiše. Predpogoj je, da je najemnik na vojni, da je vsled razmer, ki jih je povzročila vojna, zgubil delo ali moral ustaviti in omejiti svoje podjetje, ki se nahaja v najetih prostorih. Prostore, od katerih je bil odpisan najemninski davek, pa more vkljub temu najemnik ali njegova rodbina rabiti tudi zanaprej. Za čas vojne se odpiše najemninski davek tudi v slučaju (glej odstavek 2!), da so prizadeti sorodniki ali uslužbenci hišnega gospodarja. Velja edino le določilo, da mora hišni gospodar naznaniti okrajnemu glavarstvu kot davčni oblasti, ako bi najemnik naknadno plačal odpuščeno in zaostalo najemnino. Vse izjave in dopisi v teh zadevah so koleka prosti.

Tudi ako hišni gospodar odpusti svojim bivšim uslužbencem, katerih za čas vojne ne more zaposliti, a jim daje vkljub temu še prosto stanovanje, najemnino, ima pravico do odpisa najemninskega davka.

Vsa poslopja in stanovanja, ki služijo izključno in brezplačno za namene »Rdečega križa«, dalje za vojnooskrbovalne urade vsake vrste, konečno za nastanjenje beguncev, so prosta vsakega davka sploh, ako hišni posestnik za to poprosi.

Vprašanja in odgovori.

17. vprašanje: Naša posojilnica ima samo firmo: **Posojilnica**, dočim ima večina denarnih zavodov firmo »Hranilnica in posojilnica«. Ali naj radi firme pravila spremenimo?

Odgovor: Samo ime »Posojilnica« sicer ni pravilno in sodišča kaj takega sedaj več ne registrirajo, ker mora biti vzeta firma iz namena podjetja in posojilnice pa, kakor znano, nimajo samo namen posojevati, temveč sprejemati tudi vloge na obrestovanje; zato je besedilo »Hranilnica in posojilnica« edino pravilno. Vendar ne priporočamo sedaj firme spreminjati, ker imate v hranilnih in združnih knjižicah, nadalje na zadolžnicah, v zemljiški knjigi itd. povsod dosedanjo firmo, kar bi morali v slučaju spremembe vse popraviti.

18. vprašanje: Kako je postopati posojilnici, ako prosi katera občina na Štajerskem za posojilo?

Odgovor: Ako prosi katera občina za posojilo, naj zahteva posojilnica odlok, s katerim je dobila občina od deželnega odbora v zmislu § 54 in 57 zakona z dne 14. junija 1866 dež. zakonika dovoljenje za najetje posojila in za pristop k posojilnici kot član. Sicer se posojila na ime občine ne sme dovoliti, ker ima v smislu zgoraj omenjenega zakona nadzorovalno oblast deželni odbor.

19. vprašanje: Naša posojilnica je pozivala neko stranko, naj pripelje novega poroka, ker je prejšnji umrl. Stranka se temu pozivu noče odzvati; kaj nam je storiti?

Odgovor: Ako se stranka na prvi poziv ne odzove, se naj piše še vdrugič radi kulantnosti in zagrozi z odpovedjo posojila, če ne pripelje novega poroka do določenega termina. Ako še to nič ne pomaga, potem se piše po pravnem zastopniku, da bodele po preteku roka vložili tožbo na vračilo celega dolga, ako ne

ugodi Vaši zahtevi. Izterjevalna tožba se pa mora v slučaju neugoditve potem seveda tudi vložiti, da varujete sebe škode.

20. vprašanje: Dolžnik ima na eni aktivni številki več posojil, katere je dobil v različnih časih. Če dolžnik plača na račun kakšen kapital, ne da bi povedal, na kateri dolg odplača, od katerega se naj to potem odračuni?

Odgovor: Odplačilo se naj odračuni vedno od najstarejšega posojila, posebno, ker je Vaša zadruga rajfajznovka; vedno pa se naj vpraša dolžnika za njegovo željo, ker je lahko mogoče, da se dolžnik hoče enega svojih posojil poprej rešiti, ker mu morebiti poroki sitnosti delajo.

Tržne cene.

Maksimalne cene za žito in moko.

a) Žito (cene za 100 kg).

	Pšenica,	Rž	Koruza (suha)	Ječmen	Oves
Štajersko	K 41'50	K 33'50	K 25'50	K 30'80	K 26'50
Koroško	» »	» »	» »	» »	» »
Kranjsko	» »	» »	» »	» »	» »
Primorsko	» 42'50	» 35'50	» 26'—	» 31'—	» »
Budimpešta	» 41'—	» 32'70	» 22'—	» 28'—	» 24'—

b) Moka (cene za 100 kg).

	Pšenična fina,	za kuho,	krušna	Ržena,	Koruzna
Štajersko	K 69'50	K 65'35	K 48'70	K 45'25	K 37'—
Koroško	» »	» »	» »	» »	» »
Kranjsko	» »	» »	» »	» »	» »
Primorsko	» 71'20	» 66'95	» 49'90	» 48'05	» 37'10
Budimpešta	» 68'68	» 64'58	» 48'13	» 44'24	» 31'90

Žito (ljubljski trg).

Po »Kmetovalcu«

se plačuje v Ljubljani za 100 kg pšenice K 58—64, rži 46—46'50, ječmena 40—42'50, ovsa 32—34, ajde sive 50—52'50, ajde črne 56—58'50, koruze 32—38, prosa 32—44'50.

Živinske cene.

Po uradnih izkazih z dne 25. februarja za 100 kg žive teže v kronah.

Maribor , 23. februarja:	voli 94—120, najpogostejše	104'75
	biki 98—116, »	103'06
	krave 88—124, »	100'30
	telice in junčki »	112'—
Ptuj , 16. februarja:	voli 90—120, najpogostejše	93'70
	biki 84—100, »	89'80
	krave 80—100, »	89'42
	telice in junčki 82—100, »	87'95
Ptuj , dne 17. februarja: svinje (cene na kg v vinarijih) mlade		
124—140, najpogostejše 136, svinje pitane 160.		

Zadružne in razne gospodarske vesti.

Preskrba prebivalstva z živili. Čas, ko pišemo te vrstice, se cela naša javnost bavi z vprašanjem, kako zasigurati ljudstvu do nove žetve in še dalje potrebni kruh. Vlada se je koncem februarja odločila k prav energičnim korakom, ki bodo skoraj sigurno vodili do zaželenega cilja. Na Ogerskem in v Avstriji se popisujejo zaloge moke in raznih vrst žita; od rezultata tega popisovanja so odvisne nadaljne odredbe za preskrbo prebivalstva s kruhom. Kako bo končalo popisovanje na Ogerskem, se še danes ne da soditi. Mi se nadejamo z našo vlado vred, da bode na Ogerskem znaten prebitek žita, tako da bode naš sigurni primanjkljaj pokrit do konca tekočega leta. Kolikor se da že sedaj razbrati iz glasov, ki prihajajo iz merodajnih krogov v Budimpešti, ne bomo dobili iz Ogerske znatnih množin pšenice, žita in ječmena, pač pa mnogo koruze. Prev. like pa ne bodo tudi z ogersko pomočjo naše zaloge in treba je torej vbodoče z moko in žitom varčno gospodariti. Poleg popisovanja zalog se je odredila cela vrsta predpisov, ki naj služijo na eni strani štedenju zalog, na drugi pa razdeljevanju istih po celi državi. Na Dunaju se je ustanovila »Vojna žitna družba«, ki bo prevzemala in porazdeljevala žito, pridobljeno iz avstrijskih in ogerskih rekvizicij; v okvirju te družbe se je ustanovila še jedna, ki se bo posebej bavila z nakupovanjem, sušenjem in mletjem koruze. Bodemo videli pred vsem, kak upliv bode imelo preklicanje maksimalnih cen za koruzno moko na Ogerskem, ali pride kaj blaga na trg ali ne.

Rajfajznovke in zadružne zveze v vojnem času. Glasilo predarelskih rajfajznovk piše v svoji zadnji izdaji: »Vojno posojilo je odpravljeno in že zbirajo naše kmečke hranilnice in posojilnice marljivo kot mravlje nove denarne mravljinke. Prodaja živine in raznih poljskih pridelkov je vrgla zadružniko in marsikatero kronico, ki jo še toplo zanesejo v domačo posojilnico. Ta mu je pomagala v sili, ta mu ni denarja za čas vojne samo vestno shranjevala, ampak mu ga je tudi tako dobro obrestovala kakor vsak drug zavod, največkrat še celo boljše. O varnosti hranilnih vlog pri naših kmečkih denarnih zavodih govoriti bi bilo popolnoma odveč. Saj ve že vsak človek, da posojajo rajfajznovke denar izključno v najbližjem okolišju posestnikom, ki jamčijo za posojila s celim svojim premoženjem. Ker pa poznajo naše posojilnice načela vsake dobre organizacije, ki temelje na skupnosti in disciplini, nalagajo svoj odvišen denar pri zvezi in pazijo, da nimajo zlasti v sedanjih časih po blagajnah preveč neobrestovane gotovine. Saj vedo tudi, da se morajo vse vloge pri zvezah, ki so nastale po 1. avgustu, navzlic moratoriju vsak čas izplačati. Naša predarelska zveza je morala prve mesece vojne silno veliko izplačati. Pomagala je vsem svojim članicam v zadregah, delala jim je pogum, opominjala jih je k delu in vztrajnosti. Še le v sedanji težki skušnji so uvidele vse posojilnice, kako dobra je za nje dobra zveza, trdna organizacija. Ako bi ne bilo pomoči od zveze in bi bila vsaka posojilnica navezana sama na se, bi se marsikatera majala in vse druge zadruga bi zgubile mnogo zaupanja pri ljudstvu. Naj bi sedanje prilike dovedle vse posojilnice do tega, da bi se tudi v bodoče trdno oklepale svoje organizacije!«

Mlečne cene rastejo. Zaradi zvišanega konzuma mesa je bilo pričakovati, da bodo šle cene mleku kvišku. Na Dunaju so bile tekom vojne cene že drugič zvišane, v celem na 40 v; tudi v Budimpešti se kaže pomanjkanje mleka in mestna uprava je omejila porabo sladke smetane in neposnetega mleka v kavarnah. Tudi po naših domačih mestih so šle cene mleku povprečno za 4 vin. kvišku.

Izdelovanje žitne kave. Z žitno zaporo so bili primorani izdelovalci žitne kave v svojih tovarnah obrat ustaviti. Vlada pa se peča z mislijo, da bi izdelovanje žitne kave dopustila tudi v bodoče, ker služi žitna kava za hrano širokim krogom revnega prebivalstva, potem pa se rabi za bolnike in otroke. Za to kavo je težko dobiti nadomestilo, zato se bo prej ko ne dovolilo izdelovanje tudi zanaprej.

Obrestna mera avstro-ogrske banke. Generalni svet avstro-ogrske banke je v svoji seji dne 25. februarja v Budimpešti sklenil, da obrestne mere, ki znaša sedaj $5\frac{1}{2}\%$, ne zniža. Dasiravno ni na denarnem trgu rednega prometa, smatra avstro-ogrska banka vendar za umestno neko gotovo napetje bančne rate med monarhijo in sosednimi državami, posebno Nemčijo. Za lombard ostane obrestna mera tudi v bodoče 6 do $6\frac{1}{2}\%$, izvzemši taka lombardna posojila, ki so se najela za podpisovanje vojnega posojila. Za ista velja obrestna mera eskompta, t. j. $5\frac{1}{2}\%$ in bode ostalo pri tej ugodnosti tudi v bodoče. Čas za bodoče vojno posojilo še v zadnji seji generalnega sveta avstro-ogrske banke ni bil določen, pride pa gotovo v najkrajšem času do njega, kar naj imajo pred očmi tudi naše zadruge.

Centralno gospodarsko skladišče za Šlezijo in Moravo je znamenito češko združeno podjetje v Opavi, ki pomenja danes pravi blagoslov za Čehe v Šleziji. Ta skladiščna zadruga se je ustanovila l. 1902 in je začela svojo delavnost s 393 združniki, ki so kupili deležev za K 7.920. Danes šteje zadruga več ko 800 združnikov s K 45.890 deležne glavnice in ima po deželi 4 skladišča. Zadruga je dosegla nad 10 milijonov obrata v zadnjem poslovnem letu in je prodala lani med drugim 264 vagonov raznega žita, 310 vagonov krmil, 177 vagonov umetnih gnojil, 13 vagonov semen, 240 vagonov apna, 1.097 vagonov oglja. Čisti dobiček zadnjega poslovnega leta je znašal le K 15.813 — zadruga dela v prvi vrsti na korist združnikov — rezerve znašajo sedaj nad 73 tisoč kron.

Pretirano nakupovanje živil. Že od lanske jeseni se čujejo glasovi, da zlasti meščani preveč kupujejo živil in jih nakupičijo brez vsake prave potrebe po stanovanjih. Tako pretirano nakupovanje živil povzroča na eni strani še večjo draginjo, na drugi strani so pa oškodovani oni, ki nimajo sredstev za take kupčije. Na Dunaju so dognali, da so samo člani prvega dunajskega konzumnega društva pokupili v drugi polovici leta 1914 več ko v drugi polovici 1913 54 vagonov moke, 140.000 kg soli, 11.400 škatelj sardin, 28.000 kg rmenega in 8.500 kg zelenega graha, 9.300 kg fižola, 27.000 kg leče, 94.200 kg močnatih izdelkov, 97.000 kg riža in še na tisoče kg raznih drobnarij. To so samo člani enega, sicer velikega, konzumnega društva, koliko se je pa blaga po nepotrebnem pokupilo pri desetstisočih drugih trgovcev, si pa človek po teh podatkih lahko prilično izračuna. Na ta način nam draži življenje del nezaupljivega in preboječega meščanstva.

Poškodovane dvekronske bankovce morete predložiti najbližji podružnici avstro-ogrske banke, ki vam jih takoj zamenja za nove.

Prepovedan izvoz apnenega dušika iz Italije. Italijanska vlada je prepovedala izvoz apnenega dušika. Avstrijski poljedelski krogi so napravili korake pri vladi, da bi skušala v Rimu doseči umaknenje te prepovedi.

Podraženje gospodarskih strojev. Zveza tovarnarjev in izdelovateljev poljedelskih strojev v Pragi je naznanila vsem svojim članom, naj z ozirom na podraženje vsega materiala in zvišanje režije vzdignejo cene za najmanj 5—10%. Poleg tega jim priporoča zveza, naj določajo le kratke plačilne roke in naj jih nič ne podaljšujejo. — Nič ne dvomimo, da se bodo tovarne za poljedelske stroje temu pozivu z veseljem odzvale.

Vojno ministerstvo je nakupilo po poročilih tirolskih listov v bolcanskem okraju na južnem Tirolskem 50.000 hl vina.

Kaj je torej za modro galico? V dunajski »Allg. Weinz.« piše nižjeavstrijski državni poslanec Diwald: »Govori se, da je vojna uprava zasegla v Ustju na Labi modro galico za vojne namene. Gotovega pa se ne ve nič in se, kolikor jaz vem, o tem tudi ni ničesar uradnega poročalo. Sedaj smo v februarju in delo po vinogradih se bo kmalu pričelo. Dasiravno pričnemo s škropljenjem še le koncem maja ali začetkom junija, moramo vinorejci vendar že sedaj vedeti, ali dobimo letos modro galico ali ne. Saj ve vsakdo, da bi vinoreja brez škropljenja vinogradov silno trpela. Le malo je vinorejcev, ki bi še imeli staro zalogo modre galice; večina je brez nje. Nekatera društva in zadruga so se preskrbele s perocidom; sedaj pa primanjkuje tudi tega. Bilo bi potrebno, da bi vlada izjavila, ali je vojna uprava res zasegla modro galico ali so to le govorice brez prave podlage. Mnogi vinorejci mislijo, da gre le za trgovsko zvijačo, s katero bi tvornice dosegle za modro galico nezaslišano visoke cene. Ogrska vlada je naročila za vinogradnike 30 vagonov modre galice po K 121'50 za 100 kg in si je dala blago zasigurati. Avstrijski vinorejci mislimo, da bi bilo to tudi pri nas mogoče. Nekaj se bode moralo storiti za našo ogroženo vinorejo.«

Potrebe gališkega poljedelstva. Posebni pomožni odbor za gališke kmetovalce na Dunaju je izračunal, da bi bilo treba za odpomoč gališkemu poljedelstvu okroglo 400 milijonov kron. V tej svoti je računan nakup najpotrebnejše vprežne živine, semena, strojev in hrane za gospodarje ter družino.

Avstrijski državni dolg. V zadnji seji kontrolne komisije za državne dolgove se je razvila prav živahna debata o tem, kako se bode plačevalo obresti od novih državnih dolgov. Obenem se je predložilo poročilo o stanju avstrijskega državnega dolga koncem junija 1914. Po tem poročilu je bilo stanje avstrijskega državnega dolga koncem junija 1914 13.004 milijone; ako odtegnemo takozvani ogrski blok, ostane 11.615 milijonov. Kot protivrednost navaja poročilo kapital, naložen v državnih železnicah; po stanju koncem marca 1913 bi bilo to 5.828'7 milijona, tako da bi ostalo čistega dolga 5.786'3 milijona kron; obresti tega čistega dolga znašajo letno 263'5 milijona kron.

Drugo vojno posojilo v Nemčiji. V Nemčiji se pravkar nabirajo podpisi za drugo vojno posojilo. Znesek je neomejen, vojno posojilo je 5% in znaša nakupna cena 98'5, torej 1% višje ko pri prvem posojilu. Zanimivo je, da posredujejo podpisovanje vojnega posojila ne samo banke in pošta, temveč vse kreditne zadrage.

Dobivanje premoga na Avstrijskem. Po izkazu ministerstva za javna dela se je izkopalo v prvih desetih mesecih leta 1914 črnega premoga na Avstrijskem 128 milijonov meterskih stotov napram 137 milijonov metrskih stotov v istem razdobju lanskega leta. Rjavega premoga se je nakopalo 201 milijonov met. stotov napram 229 milijonov lanskega leta. Koksa se je izdelalo v istem času 19 milijonov stotov napram 21 milijonov stotov.

Prodaja goveje živine in telet na Dunaju. V času od 25. julija do srede oktobra 1914 se je prignalo 1914 na dunajski trg 95.298 glav goveje živine (lani 57.928 glav) in se je prodalo 51.428 telet (lani 57.623). Te številke že kažejo, da bo vojna precej zmanjšala stanje goveje živine v državi.



Nadalje je za domovino umrl sledeč zadrugar:

9. **Vilko Senica**, bivši uradnik Savinske posojilnice v Žalcu. Bil je vesten in marljiv uradnik te zadruge. Padel je na bojišču v Karpatih.

Hranilnica in posojilnica v Šmarji pri Jelšah
razpisuje

mesto uradnika.

Plača po dogovoru. Ponudbe je vložiti do 10. sušca 1915.

Zvezna tiskarna

Celje, Schillerjeva cesta šte. 3

Priporoča se za vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmodernejše oblike. — Ker je bogato založena z najnovejšimi okraski ter opremljena z motornim, oziroma električnim obratom, izvršuje največja dela v kratkem času okusno, točno in ceno.

Posebno se priporoča slavnim posojilnicam in hranilnicam za natis **hranilnih in združnih knjižic, računskih zaključkov, dolžnih pisem, tabel in drugih tiskovin**

Zvezna knjigoveznica

Celje, Schillerjeva cesta šte. 3

Priporoča se za vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor vezanje zapisnikov, raznih liturgičnih in drugih knjig ter molitvenikov; v izdelovanje map, fascikelnov in passepartoutov.